

CISKAĆ (73) *vb impf*

inf ciskać (7). \diamond *praes 1 sg* ciskâm (5). \diamond *3 sg* ciskâ (7). \diamond *3 pl* ciskają (3). \diamond *praet 1 sg m* ciskâl(e)m (2). \diamond *3 sg m* ciskâl (4). *n* ciskało (1). *3 pl m pers* ciskali (25). *subst* ciskały (1). \diamond *fut 3 sg m* będzie ciskâl *SarnStat* (1), ciskać będzie *CzechEp* (1). \diamond *con 3 pl m pers* by ciskali (2). \diamond *part praes act* ciskając (14).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Rzucac; strzelać; iacere Mącz, Calag, Calep, Cn; petere, proicere, torquere, vibrare Mącz, Cn; iactare Calep, Cn; facere iactum a. onem, iaculari, ingerere a. intorquere hastam, librare Cn (73) : począł wżytko iáko fzałony/ pluiąc ludźiom w oczy/ ćífkáiąc/ śmieiąc lie *BielKron* 458; Iacio, Miecę cyskam. *Mącz* 161c, 295b, 459a, 492d; ták tęgo y miernie ćífkáli iż koniá zabił poćífkíem *BielSpr* 4v; *Calag* 565b; *Calep* 496a [2 r.].

ciskać co [w tym: *co z czego* (2), *co na kogo, na co* (2), *co za kim* (1)] (7): *HistAl* D3v, H6v; *Leop* 1.Par 12/2; *RejZwierc* [78²]v; *BielSpr* 45; A gdy oni wołáli y miotáli fżaty fwe y ćífkáli proch ná powietrze *WujNT Act* 22/23. *Cf ciskać co przed kogo.*

ciskać co przed kogo (1): Szaty przedeń y rofzczki żielone ćífkáli. *LatHar* 520.

ciskać z czego (20): piżą Historykowie iż im przychodziły ku pożytku niemálemu ty proce/ [...] á ták miernie ćífkáli z nich [...] / iż máć nie dáć dziećięciu ieść áż pierwey fwoy cel vbił *BielSpr* 4v. *Cf Zwroty.*

ciskać na kogo, na co (18): *HistAl* H6v; *BibRadz Eccli* 22/23; ále niewiáfty ták karżą/ [...] wodzą po vlicách nákladfzy ná nię iákich ielit/ wolno káždemu/ nawięcey dziećiom/ ćífkác ná nię błotem *BielKron* 261, 142v, 349v, 385, 420v, 457, 458 [3 r.]; *BielSpr* 45; y Semei nań z gory ćífkác będzie/ poki mu pan dopuści *CzechEp* *3; *WerGość* 216; Porwáli tedy kámienie/ áby nań ćífkáli. *WujNT Ioann* 8/59, s. 342; IEfli kto zuchwále będzie ćífkâl ná fżkoły Zydowfkie/ náfzemu Woiewodzie dwa kámieniá pieprzu ma záplácić. *SarnStat* 254; *KlonWor* 52.

ciskać w co (1): nábrawfzy w rękę krwie ćífkâl w niebo *BielKron* 157.

ciskać czym [w tym: *czym z czego* (19), *czym na kogo, na co* (8), *czym za kim* (3)] (41): *BielŻyw* 130; *HistAl* I2v; *GliczKsiąż* B2v; *Leop* 2.Mach 1/16; Kto ćífka kámieniem ná ptaki rospłofza ie *BibRadz Eccli* 22/23, 2.Reg 15/13, 4.Reg 3/25, 2.Mach 1/16; *BielKron* 59, 142v, 261, 271, 349v (13); *KwiatKsiąż* Ov; *Mącz* 184b, 459a; *GórnDworz* M5v; *HistLan* F3; *RejZwierc* 33v; *BielSpr* 4v, 11, 14, 29, 45, 66; *ModrzBaz* 111; *KlonWor* 36, 52. *Cf ciskać czym do czego*, »procami ciskać«.

ciskać czym do czego (3): wetknąwfzy koł w ziemię [...] przybráli iáko człowieká [...] ze wżyftfkiey mocy ćífkáli do niego rohátynámi *BielSpr* 4, 4, 26.

ciskać za kim (4): *BibRadz* 2.Reg 15/13; Kámieńmi záś co w fkrzyni było ich niemáło/ Wżytko ono poşpółtvo zá nimi ćífkáło. *HistLan* F3; á chłopięthá fwowolne błotem/ kápuftámi zgniłemi/ y czyni mogły zá nią ćífkáły *RejZwierc* 33v, [78²]v.

W charakterystycznych połączeniach: ciskać błotem (4), *kámieniem* (20), *kijmi* (2), *kulami* (5), *rohátynami* (4), *włoczniami; ciskać kámienie* (2), *włocznie; ciskać do celu, do pala.*

Zwroty: »z proce, procami ciskać« [szyk 7 : 3] (8 : 2): *HistAl* D3v; y obiema rękoma z proce kámienie ćífkáli [et utraque manu fundis saxa iacentes] *Leop* 1.Par 12/2; *BibRadz* I 173c marg;

BielKron 113; *Baleares*, 14 Wyłpy ná ktorych ludzie miefzkáią/ tácy co s Proc tęgó cífkáią *BielSpr* 45, 4v [2 r.], 11, 26; *ModrzBaz* 111.

»z ręki ciskać« [szyk 10 : 2] (12): *BielKron* 450v, 451; *BielSpr* 4, 4v [2 r.], 11, 14, 26 (9); Godziłoby fię [...] kopijámi slábemi bez grotu/ y kulámi legkiemi álbo z ręki/ álbo cífkáiąc z proce bitwę ftáczáć [tum globis levibus manu fundave iactis committere] *ModrzBaz* 111.

Synonimy: *miotać*, *rzucać*, *strzelać*.

Formacje pochodne: *dociskać*, *naciskać*, *obciskać*, *odciskać*, *pociskać*, *przyciskać*, *rozciskać*, *ściskać*, *uciskać*, *wciskać*, *wyciskać*, *zaciskać*; *cisnąć*, *docisnąć*, *odcisnąć*, *pocisnąć*, *przecisnąć*, *przycisnąć*, *przycisnąć się*, *ścisnąć*, *ucisnąć*, *wcisnąć*, *wycisnąć*, *zacisnąć*; *rozciskawać*, *wyciskawać*; *wyciskiwać*.

Cf **CISKAJĄCY**, **CISKANIE**

MM